

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. JULIUS 19.

29. SZÁM.

A bolondok házából.

végtelenséget belátom ;
Kezdet sehol sines énmegettem,
A testem miljó változáson,
De nem tudom, mikor születtem ;
Ezer halálom volt immár nekem
S születésimnek száma végtelen.
Voltam az első véresep egykor,
A mely Kainra esepegett
S a rózsaszál, mely a habasszony
Véreseppiből keletkezett.
S mikor kö voltam, hideg, érzéketlen,
Nyugalmat én akkor se leltem,
Mert Jákob rajtam álmodá,
Hogy angyallal harezolt soká...
Volt egyszer egy mihaszna, vak s beteg ;
Mondott egy hosszu, büszke éneket
Hős Ilionról, harezokról... szegény !
A koldusbotja voltam én.
Sok szeretője volt Aspásiának ;
Én voltam a szive neki.
Egy bölcsesél egykor engem itátának.
Hjah ! bölcsesét gyilkol, a ki teheti.
Abderában csupa bolond lakott.
Engem, a békát, egyse bánthatott.
S voltam a Cleopatra buja szája ;
Antoniust esókoltam eleget,
S hogy elrohadt a föld legszebb rimája,
Belőlem kigyó mérge lett.
Az asszonyok is mérgesek ;
Marnak, kinoznak, rontják véredet.
Jézusnak egykor Golgothán,
Mint szivaesot nyujtott a vad pogány.
Sóhajtozám Ahasvér ajkain :
Meg nem halhatni óriási kin !
Lángoltam és eretneket
Nyaldosnom óh, beh jól esett !
S midőn szél ingatott a fán
S voltam borizü alma, tán
Megettek?... óh, dehogy!... fura !
Tellnek valék a czentrumra.

Pestis voltam s megöltem legeléb
Egy olasz amoroso kedvesét.
Tövis koromba volt egy kis kalandom
Burgundi Máriával s mért tagadnom,
Jó tréfaság volt s mondhatom,
Gyönyör volt a szemérmes asszonyt
Halálra kinzanom.
Nem is levék aztán pocsékra tinta ;
Mert egy sűrűvérű komédiás
(Roszgyomruak mondják, derék irás)
Hamlet históriáját vélem írta.
Később, emlékszem, Don Quijote
Agyában volt a székhelyem,
S a jó lovag legott
Sovány s bolond lett szörnyűségesen ;
S mert nincsen kötve semmi helyhe',
Lettem Maratnak nyelve,
Aztán meg édes torku csalogány ;
Megédesült dalomtul a magány.
S voltam pompás kamélja ; kéjjel
Örömlány keblén hervadék el.
Sőt már golyót is öntöttek belőlem ;
Csatába vittek katonák,
Prédára lestem puskaesőben
S Petőfi szívét jártam át.
S bár sorsom ennyit változott,
Nem multam el s el nem mulok.
S míg ezeket beszélem,
Egy bolondnak fejében
Egy darab agyvelő vagyok.

Reviczky Gyula.

A szerelmes habléány.

— Elbeszélés. —

Irta Margitay Dezső.

(Folytatás.)

— Uram! — kezdi újra Ben, néhány pillanatnyi hallgatás után. — Én azért jövök, hogy megtudjam öntől: igazán és őszintén szereti-e Ellát? Nem ösmerem bár, de meg voltam győződve hogy becsületes ember s lesz bátorsága megmondani leplezetlenül, amit

iránta érez. Igen, meg valék győződve erről: mert csak egy kiváló férfijellem képes oly szerelmet kelteni, mint minőt ön benne keltett.

A hideg arcz vonásai mozogni kezdtek; a merev tekintet elveszté kihívó jellegét s inkább gondolkozólag tapadt a tőle felig elfordult húsos arczra.

— Látja uram, — folytató Ben, az ablakon bevilágító utczalámpára meresztve szemeit; Ellát én piczi leány korától nevelém; volt alkalmam kiösmerni minden gondolatját; nem volt ugyan módomban fényes nevelésben részesíteni; csak olyat kapott, minőt egy magamforma kóbor életű ember adhat gyermekének. De azért én tudom, hogy mit ér ő? — Később lovagolni tanítottam, hogy ha egy napon elejteném a nyeret, képes legyen magában is megélni. — Aztán kifejlett leány lett; olyan vig kedélyű, ki a széptevőket sorra kikaczagta; azt hívé, hogy sohasem lesz képes szeretni; azt hívé, hogy — Nem, azt nem hívé; hiszen én negyven éves voltam, mikor ő tizenöt.

De hát nagyon hozzá törődtem; megszoktam már nagyon pajzán szeszélyeit és — nőül vevém.

Itt elhallgatott. Merengve nézett ki az ablakon, aztán hirtelen fölkapta tekintetét s mereven ráfüggesztve az előtte állóra, kérdező:

— Ha Ella szabad volna, elvinné őt nőül?

— Ez a „ha“ értelemnélkülivé teszi kérdését; — viszonzá az uri ember.

— Nem, ne feleljen nekem kitérő szavakban! Látja az ilyen magamféle féreg olyan, mint a mezei rovar; rátapos a sors, aztán vége van. Egy szerencsétlen ugrás; leszakadó kötél, aztán bumsz! vége az előadásnak Ella akkor özvegy és szabad lenne; de egyszersmind elhagyatott árva is, mert neki kivülem nincs senkije. — Mondja, becsületszavára elvinné-e akkor nőül?

— De hát ez nagyon sajátságos kérdés öntől ma.

— Sőt ellenkezőleg; hisz ép azért jövék önhöz, hogy megkérdezzem ezt. Mert engem már rég nyugtalanít a gondolat, hogy ha ki talál esni alólam a nyereg, mi lesz Ellából? Ő nagyon ügyes lovasnő, de nem tudja, hogy mi a pénz? Aztán nem volna képes megélni a circusban; mert nem sejtí, hogy mi van ott a függönyök alatt? meg ha veszély érné, mint teszem ma... Ha valami véletlen folytán kitörölné nevemet a nagy igazgató az előadási lapról, elvinné nőül az árva Ellát? — kérde Ben fölkelve és megragadva vetélytársának kezét.

Volt valami becsületes tekintetében, — durva hangjában, vagy pedig abban a kérő, meghajlott állásban, mely az izmos termetet a másik férfinál kisebb és gyöngébbnek tünteté föl, — ami meghatotta a hideg arczu embert.

— Marko Ben! — kezdé ez az övét megragadó izmos kezét — talán önkénytelenül — visszazoritva. — Én nem tudtam, hogy Ella férjes nő. Az előadási lapokon, mint Miss szerepelt.

— A közönség inkább óhajt leányt nézni, mintsem férjes nőt; — mormogá Ben.

— Én nem tudám ezt, — folytató a másik. — Az első látásra érdeket érzék magamban iránta; azért nem kerestem az alkalmat vele találkozni. A véletlen másként akarta; láttam őt többször; belé szerettem s megmondám neki. Ő szó nélkül elfutott; én azt hívé, hogy ez tagadó válasz. Nem volt szándékomban többször háborgatni; de azért, midőn értesültem a lapokból, hogy Marseille-ben bizonyos miss Ella hódít mint habléány, eljöttem, nem hogy újra ostromoljam őt, hanem csak, hogy lássam, — mert szerettem. Még most is szeretem s nálam ez azt jelenti, hogy ha szabad volna s ő is viszonzná érzelmimet, nőmmé teném őt...

— Köszönöm! mormogá Ben.

— Most azonban tudva, amit eddig nem tudék, holnap el fogok utazni.

— Nem; holnap ne még. — Ön szereti Ellát, még nem is látta őt jóformán — pedig azért jött! — Ne utazzék még holnap... Ő nem akar föllépni holnap estve, — mert azt hiszi, hogy ön itt van. De én majd azt mondom neki, hogy véletlenül találkoztam önnel, épen, midőn hajóra szállt — aztán ön látni fogja őt valamelyik árnyékos függöny mögöl — legalább egy rövid időre. — Ne utazzék holnap, én kérem erre.

A fáradt tekintetű ur meglepetve fürkésze Ben húsos arczát.

— De hisz ez érthetetlen.

— Csak egy kis hiúság! Pirulnék önmagam előtt, ha azt kellene hinnem, hogy valaki féltékenynek gondol. — Én óhajtóm, hogy ön még egyszer lássa őt s aztán... Nemde megteszi értem; az én hiúságom kimélése végett, hogy a legközelebbi előadásig itt marad?

Pár pillanatnyi gondolkozás a hideg arczu ur részéről.

— Legyen.

— Köszönöm; előadás előtt majd eljövök, hogy elvigyem magammal.

S a két vetélytárs kézszorítva vált el.

Másnap, ámbár senki sem várta volna a tegnapi véletlen után, ismét ott állott a kifüggesztett műsorozatban a szerelmes habléány.

A nézőhely ma még inkább megtelt, mint egyébkor; hogy a közönség mire gondolt? azt csekély leleményesség mellett is könnyű volt eltalálni annak, aki látta, hogy minden második, vagy harmadik be-menőnek virágbokréta, vagy szalaggal ékített koszoru, vagy legalább néhány szál babérág volt kezében.

Az előadás megkezdődött; a bohókás spanyol táncz; az oroszlanok ebéde, Mazeppa, aztán Ben, az erőművész.

Midőn az izmos férfi megjelent tricót öltönyében, a közönség szívélyes tapssal fogadta őt; néhány babérág hullott lábaihoz. Az athleta mereven állott a kö-rönd közepén; nem bókkolt sem jobbra, sem balra, csak

bámult a lobogó gázlángokra; nem vett föl egy szálát sem a lábaihoz hullott babérágak közül, mintha nem vette volna észre azokat.

A közönség némi megütközéssel szemlélte őt s kíváncsi hallgatással várta, ami következni fog.

Ben néhány pillanatnyi merev bámulás után, hirtelen összerezgett; a földszint egyik homályos fülkéje felé tekintett, aztán gyorsan, mint evet s a sajtató izmainak ruganyosságával veté magát a kötéltre, mely őt a circus kupolájába, mutatványainak színhelyére vonta.

Ugy látszott, mintha ki akarta volna engesztelni a közönséget, melyet előbbi szokatlan magaviseletével megsértett.

Soha, senki sem látta még őt ilyen szokatlan, emberfeletti erőt kifejezni; a néző közönség hajszálai meredeztek a vakmerő szökéseket látva, melyeket, egyik kötélről a másikra vetve magát, véghez vitt a három, vagy négy ölnyi magasban.

Nem tapsolta senki; még egy mukkanás se halatszott; a férfiak összevont szemöldökökkel és önkénytelen hallgatással néztek reá; a nők kendőikbe rejték arcukat, még monsieur Lorient, ki különben mindig készen volt tréfás megjegyzéseivel, még ő is elfeledte szerepét és a körönd egy oszlopához vonulva, s száját tátva hagyva, bámulta a még soha nem látott productiót.

Végre megállapodott egy percze; bátran kiegyenesedve ült a magasság egy forgatójára; büszken és éles szemekkel tekintett alá a sokaságra; tekintete ujjalag a sötét fulke felé irányult; aztán gyorsan a körönd bejárata felé pillantott; megfordult; gyorsan leoldá a nehéz, vasgömböt, melylyel mutatványait néha, de csak ritkán, be szokta fejezni és újra megkezdődött a titáni játék, mely folytonos röpdéséből állott az élet és halál között.

Mély csend, melynek némaságát csak a forgatók és kötelek csikorgása szakítá félbe; a vasgömb és a szintén gömbbé változott ember, eszeveszett gyorsasággal lapdázta egymással a magasban; a gerendázat panaszosan nyögött az ide-oda szállongó teher alatt; a nézők visszafojták lélegzetüket; a két lapda röpült egymás után a magasban — aztán egy zuhanás és a két lapda nem röpült többé a magaslatban; lenn feküdt mindkettő a földön egymáson, mozdulatlanul.

A borzalom csendjét egy szivszaggató sikoltás szakítá félbe. A nézők oda pillantottak s az áldozat fölött a fehér ruhás habléányt, szétzilált hajában tépett koszorúval s egy sötét arczu urat láttak állani.

A habléány zokogva borult Benre; az lassan fölnyitá elhomályosult dióbarna szemeit és egy fáradt mosolylyal ajkai körül szólani próbált.

De nem igen akart hang jönni ajkaira. Inte a sötéten reá meredő férfinak, hogy hajoljon föléje; aztán megfogá kézült ujjával a föléje boruló kezét és egymásba tette.

— Elvesztém a nyerget! — susogta; — aztán lehunyta szemeit.

— Nem, ezentul nem fogsz a közönségnek élni Ella! Egészen és kizárólag az enyém léssz. Három hóig remegtem étedért; a halállal vívtam meg érted. Én levék a győztes; s most nem engedem nyert kincsemet a véletlen játékaul; — mondá az egykor fáradt tekintetü férfi gyöngéden nézve a halvány arczra, melyet ölében tartott. — Ben is azon aggódott, hogyha veszély fenyegetne, mint akkor, tudod, midőn engem megpillantál a páholyban, ki fog megvédni, ha ő nem lesz?

Ben?! a jó, a kedves Ben! — susogta Ella, elmerengve. Megmozdult, de nem változtatta meg fekvő helyzetét, hanem csak összébhuzódott a pamlagon; fejét felemelte a férfi kebeléről; felkönyökölt fehér karjára támasztva állat — Ben!... — kezdé ismét. — Ő azt hívé, hogy alszom; lábujjhegyen lépett ágyamhoz, aztán megállva, hosszan néze rám szeretetteljes, kedves tekintetével; olyan fájdalmas kifejezése volt szemének! — Csak azután jutott ez eszembe... Azt hívém, hogy a kiállott veszély emléke az, és hunyva tartám szemem. Ő lehajolt hozzám; gyöngéden megcsókolá homlokomat; oly lágyan, hogy ha aludtam volna, nem ébredtem volna fel reá... És másnap... Egy életet tölték együtt; mindenhová hűn követtem őt; elválhatlanok valánk s aztán mégis... nem búcsuzhatám el tőle...

— Ella! — szólt a férfi gyöngéd, szemrehányó pillantással.

Ella megfordult; feltekinte a komoly arczra, aztán hevesen átkarolta fehér karjaival kedvese nyakát; élveteg ajkát ajkaira nyomta; egész testével kebelére huzódott és szerelenné tekintettel nézve a komoly szemekbe, melyekben ott fénylett a fellegek mögötti villám, a kigyuladt szenvedély remegő hangjain susogta:

— Oh, hisz téged, csak egyedül téged szeretlek!

(Vége köv.)

A francia dráma egy matadora.

— Szépészeti tanulmány. —

E. III és László tól.

(Folyt. és vége.)

De csakhamar, Pál felvilágosítása után szelid galambbá változik át, midőn felkiált: „Oh! mily gyorsan feledtetni velünk egy perc boldogsága hat hó kiállott szenvedéseit és aggodalmait!“ tervet készít a jövőre, oly gyengéd, szeretetteljes gondoskodással, milyenre csak egy forrón szerető nő képes.

Ekkor egyszerre jön a lövés, és Diana látva Pált elesni, eszméletét veszve zuhan le, és vége van szerepének, mely mindenki szívében igaz vonzalmat gerjesztett iránta...

Második főalak s nem kevésbé élethű, A u b r a y P á l a festő. Egy alakot látunk itt a francia művészek közül, egy könnyelmű, de romlatlan szívű ifjút, ki később forró szenvedélyvel szerető férfivá lesz. Igen jellemzően beszél a szerelemről, s miután az némileg a francia művészi életre is jellemző, hadd álljon itt ama pár sor:

„Minden viszony egyenlő, de ránk nézve bizonyára legjobban, egy csinos, mosolygó lyánkát birni, anélkül, hogy a holnapra gondolnánk, vagy a tegnapi emlékez-nénk; egy leányt, ki nyáron vidámul futkos velünk az erdőben, egyik kezében kalap, másikban napernyőjével, időről időre egy csókot nyomva ajkunkra; s a ki hat hó mulva, midőn más karján látjuk, így szól: mindegy, barátom, én nagyon szerettelek. Ime a valódi szerelmi viszonyok. Az orgonavirággal nyílnak, az eperrel érnek, és a levelek hullásakor elenyésznek. Nekünk művészeknek, kiknek nincs időnk komolyan szeretni, ez az egyedül lehetséges szerelem. Mi lenne különben a képek és szobrokból, ha komolyan szeretnénk.“

Mint változik azután át e szerelmi nézetek nyilvánítója azon alakká, ki szerelme miatt pályáját, pénzét s végre életét is áldozza, oly szép lélektani alapra van építve, s oly következetesen van keresztül vive, hogy fel sem tűnik, midőn a csaknem kicserélt Pált látjuk. Szép azon beszéde, melyel Dianának a művészi életéről fennebb idézett szavaira válaszol:

„E lét — ugymond — a távol látkör hizelgő és megaranyozott színeiben tűnik fel, miként a messze levő sűrű erdők, melyek a napsugár által aranyos pompában tűnnek elő; együttesen fényleni látszanak, mint a bárony, hajlékonyaknak, mint a moh, de azok, kiknek azalatt át kell ez erdőt futniok, széttépik abban kezeiket, lábaikat, összekarcolják arcukat, anélkül, hogy a megszíról kinálkozó pompás látképet csak perczig is élvezhetnék — — —

A gróf által Dianával meglepetvén, az hidegen lenézi őt, s kinyilatkoztatja, hogy megölhetné, ha akarná s ha még egyszer nejjével találja, lelövi őt. Ez felingerli Pált, s férfini heve lép előtérbe. A nejjével elutazó gróftól folyton követi, csak azért, hogy megvívjon vele s elejtse őt, vagy annak keze által essék el. De pénze elfogyván, vissza kell térnie, s bosszusan beszél barátjainak sikertelen kísérletét.

„Nem voltam képes rábirni, hogy megvívjon velem; isten a megmondhatója, hogy mindent elkövettem e célra, ... Ugy követtem őt, mint eb követi urát, nyomába tettem lábamat, ha szobájából távozott, küszöbén talált, — hasztalan. Semmi sem érinté őt. Hideg maradt, mint a szobor. Egyetlen egyszer sem tett úgy, mintha észrevett volna.“ — — —

Majd Marcellin által tévutra vezetve, elhiszi, hogy Diana hűtlen lett hozzá, és kétségbeesésből nősülni akar. Ekkor jön Diána. Mint szerelmében csalódott férfi, ha volt kedvesével áll szemben, ki neki még mindig szerelméről beszél, hangja a keserű fájdalom és gúny vegyületének színezetével bír, midőn így szól: Fáradt vagyok már a hazug szerelemre, asszonyom! A dolog felvilágosodik, s perczig élvez a boldogságot, de midőn

a gróft hallja, bosszuja ismét feltámad, s hevesen viszi a kardokat, hogy megvívjon vele, ebben azonban megakadályozza a gólyó, mely nemes szívét átfurván, véget vet az életnek, mely a forró szerelemnek volt szentelve. ....

A gróf, Diana férje, egyike azon arszlánoknak, kik az élvhajászat és üres gyönyörök közt elfásult szívvel nősülvén, szokásból, legtöbb esetben pénz tekintetéből nőül vesznek egy ifju leányt, kit nem szeretnek; kihez hűtlenek lesznek, de kitől hűséget követelnek mégis.

E genreből Lys gróf jól van keresztülvive. Midőn először látjuk, hidegen, udvarias szavakkal bucsuz el nejjétől, bónapokra távozandó. Midőn újra megjelenik, nővére által tudósítva a Diana és Pál közt történetéről, a botránytól sem riadva vissza, elutazni kényszeríti nejjét. E jelenetben mutatkozik jellemének minden nemes jó és gyöngédség iránti közönye, hidegsége, egyszersmind határozott akaratossága is.

És e jellemének bizonyítását csak fokozza a végjelenet, midőn hidegen, habozás nélkül ejti el áldozatát, s ördögileg kaján kifejezéssel mondja a megölt barátnak: „Igen, uraim, e férfi nóm kedvese volt, én igazságot szolgáltatam magamnak, én megöltem őt.“

Marcelline, Diana barátnője, azon kevesek közül való, kik a barátságot nem pusztán szónak tekintik, hanem azt minden egyéb tekintet fölé helyezve, tetteikkel is bizonyítják. Mint Mentor tűnik fel az ingadozó Diana mellett a hű barátnő, ki látja az örvényt, melyhez az a tiltott szerelem utján közeleg, és attól megóvandó, kis cselszövénnyel ohajtja megmenteni. Meghatóan gyöngéd szavakban igyekszik Dianát vigasztalni, midőn az hiszi a Marcelline által készített ártatlan cselszövénnyt, s csaknem sikerül őt neki megnyugtattani.

És némileg megnyugtathatja a nézőt a függöny legördülte után, hogy a kétségbeesett Dianát egy ily önfeláldozó barátnő körében hagyja, ki a meghasonlott hölgyet képes lesz önmagával és sorsával kibékíteni.

A h e r c z e g, ki Dianát folytonos vallomásaival gyötri, habár sikertelenül, a marquisnő, moralprédikációival, Miksa a köznapi jellem, ki Dianát egy táncosnő kedvéért elhagyja, Taupin a szellemben dús embergyűlölő szobrász, kit neje tett szerencsétlenné, s ki e miatt valamennyi nőt gyűlöl, a müben előjövő főúri társaság, piquant megjegyzései, elmés apperçui és bonmotjaival: mindezen alakok még bő anyagot nyújtanának nekem, hogy általuk a felvett darab kerekdedségét és szépségeit bővebben kifejtsem, miután azonban azok, e hasábok szűk keretébe nem férnek, azon reményben ringatva magamat fejezem be rövid és halvány vázlatomat, hogy abban a Dumas műveit ismerőknek érdekes, a nem ismerőknek pedig jellemző ismertetését adhatam a jelenkori francia irodalom azon legelső bajnokának és működésének, kinek tolla évenként százezreket lát el olvasmánygyal, s kinek neve az egész művelt világ előtt ismeretes északtól délig, és kelettől nyugatig.

Ne tudd te meg soha!

Ne tudd te meg soha
 Azt a kint, fájdalmat,
 Mit érted szenvedtem;
 A mely alatt megtört
 Bennem a hit-remény
 S élő holtta lettem.

Te csak mulass-mulass
 S a világ zajába!
 Felejts el örökre;
 Hisz nem volt az első
 Szegény árva szívem,
 A mely így tört össze.

S ha majd rég pihenek
 Lent a sötét földben,
 S porom is elenyész — — —
 Siromon merengve
 Mosolyogva mondjad:
 „Álom volt az egész...“

Vay Sarolta.

Gil Blas élményei.

Töredék.

(Vége.)

Egy cabinetbe léptem a hol két titkárunk másolással volt elfoglalva.

— Mi baja van önnek Santillane*) ur? — kérdék egyhangulag, engem megpillantva, Ön igen zavart külsővel bir. Talán csak nem érte valami baleset? Én annyira el voltam telve mesém rosz sikerével, hogy a feletti fájdalmamat nem voltam képes eltitkolni. Elbeszélve a történeteket, részt látszottak venni fájdalmamban, mely előttök rajtam feltünt.

— Különbén van rá oka, hogy szomorú legyen, — mondá az egyik, — adja az isten, hogy jobb sorsban részesüljön, mint Spinola bibornok egyik titkárja. E titkár egy napon végre megunt, hogy a bibornok tizenöt havi szolgálatát semmivel sem jutalmazta meg, s bátorságot véve magának, fölfedezé előtte szorult viszonyait; pénzt kérvén tőle mindennapi szükségletei fedezésére.

— Önnek fizetését illető kérése igen méltányos, — mondá a bibornok — ime itt van egy 500 darab aranyra szóló utalvány, melyet önnek ezen utalvány előmutatása mellett, a királyi kincstárban azonnal ki fognak fizetni. Egyszersmind tudára adom, miszerént további szolgálata alól föl van mentve.

A titkár elbocsáttatása fölött vigasztalódhatott volna, ha az ötszáz aranynyal zsebében másutt engedték volna szolgálatot keresni. De a dolog másképen történt; ugyanis mikor a bibornok házából kilépett,

*) Santillane e történet hősnéinek vezetéknéve.

egy alguazil*) által elfogatva börtönbe vettetett, hol is huzamos ideig fogva volt...

Ez elbeszélés után elveszettnek hittem magam, ezen történelmi jellemvonás csak fokozta ijedtségemet, sehogysem tudtam vigasztalódni; s türelmem daczára türelmetlenséggel kezdém magamat vádolni. Oh Istenem! mondám magamba, ugyan minek is koczkáztattam ezt a végzeteljes mesét, mely ezt a kis visszatevészt aratta? Talán épen foganatba volt helyzetemen javítani, avagy egyikévé tenni azon hirtelen szerencsééhez jutott embereknek, kiken az egész világ csodálkozik. Mily gazdagságot, mily tekintélyt veszítettem esztelenségem által.

Késő volt már azon észlelődni, hogy vannak nagy urak, kik nem szeretnek megelőztetni, s kik azt akarják, hogy a legkisebb csekélységet, melyet adni kötelesek, mint kegyelem-adományt fogadjanak el tőlök. — Jobb lett volna tovább folytatni sovány kosztomat, mintsem azt a herczeg előtt fölfedezni. Éhen kellett volna inkább meghalni, így egyedül ő lett volna a hibás. Reményemnek utolsó szikráját főnököm oltá ki, kit délután láttam s ki szokása ellenére igen komoly volt s egy árva szót sem szólott hozzám; a mi kimondhatatlan nyugtalanságba ejtett. Hevültségemben az egész éjet ébren töltém.

Sajnálattal láttam illúzióimat eloszlani, s borzalommal gondoltam az államföglyoknak általam leendő szaporítására. Mindezek felett csak jajgatni s sohajtozni tudtam. A következő nap végre helyzetem fordulópontját képezé. A herczeg reggel magához hivott. Oly reszketve léptem szobájába, mint egy bűnös, ki ítéletét várja.

— Santillane, — szólta a herczeg hozzám fordulva, s egy papirozt mutatva, melyet kezében tartott; ime itt van egy rendelet... A rendelet szó hallattára egész testemben reszketni kezdtem s magamban mondtam: Ime itt van egy Spinola bibornok! A kocsi, melyen majdan a börtönbe visznek, már biztosan várakozik reám. E gondolat oly rémülettel töltött el, hogy a herczegnek lábaihoz borulva beszédét felbeszakítám.

— Oh excellenciás uram! szólta könnyezve, alázatosan esedezem, bocsássa meg vakmerőségemet; a legnyomasztóbb szükség kényszerített nyomorom bevallására.

A herczeg, látva kétségbeesésemet, meg nem állhatta, hogy el ne mosolyodjék.

— Kérlek Gil Blas, vigasztalódjál s figyelj reám. Szorult helyzeted fölfedezése által szememre vetetted bár, hogy azon nem segitettem, de én mindennek daczára nem haragszom reád; sőt ellenkezőleg önmagamra neheztelek, hogy miért nem tudakozódtam életmódod felől. Hibám jóvátevése kezdeményezéseül szolgáljon ezen ezeröttszáz db. aranyra szóló utalvány, melynek előmutatása mellett ezen összeg a királyi kincstárban azonnal ki fog fizettetni, továbbá minden

*) Alguazil: magyarul rendőr.

éven ugyanennyit fogsz tölem kapni s mi több, szavamat adom, hogy ha akadnak gazdag s nagylelkű egyéniségek, kik baráti szolgálatért hozzád fordulnak, azok általad mindig kegyben fognak nálam részesülni.

E szavak hallása oly elragadtatásba helyezte, hogy nem tartóztathattam magam vissza leborulni s a herceg lábait csókolni. Ő azonban parancsolá, hogy keljek föl s bizalmasan kezdett velem beszélgetni. A mi engem illet, ugy minden igyekezetemet előbbi derült kedélyhangulatom visszaszerzésére igyekeztem fordítani. De nem voltam képes ily hirtelen a bánatot az örömmel fölcserélni.

Ugy meg voltam zavarodva, mint egy bűnös, ki a kegyelmet a halálos csapás mérésekor hallja kiáltani. A herceg hevültségemet félremagyarázta, amennyiben azt hitte, hogy az kizárólagosan nála keltett viszsztatetszésből ered, holott ijedtségemnek nagyobb részét a fogságra irányzott gondolataim képezék. A miniszter bevallá, miszerint elidegenülést csak azért negélyezett, hogy érzelmeimet próbára téve, ítélhessem, ha vajjon kellemetlenül leszek-e ezen változás által érintve. Magamviselete által akarta hozzá való ragaszkodásomat kifürkészni, s hogy e próba hozzám való szeretetét csak fokozta.

A király, ki türelmetlenségemen segíteni akart, másnap reggel visszautazott Madridba. Én azonnal a királyi kincstárba szaladtam s az utalványozott összeget rögtön fel is vettem. Most már csak hiúságom s dicsvágyam kielégítésével foglalkoztam. Nyomorult kis butorozott szobámat azon titkároknak engedtem át, kik még nem értették a madarak nyelvét. Előbbi szép lakásom szerencsére még senki által sem volt elfoglalva, s én rögtön újra kibéreltem.

Első dolgom volt egy híres szabót hívatni, ki az összes divaturacs világ számára vart. Ez mindjárt mértéket vett, s egy kereskedőhöz vezetett, hol őt rőf posztót vásárolt egy spanyol kabátra. Jóságos isten! őt rőf posztó egy kabátra. — No de hagyjuk ezt, hiszen tudvalevő dolog, hogy egy jó hírnévben álló szabó mindig több kelmét kér mint a többi. Asztal fehérműt vásároltam magamnak, a mire melleleg mondva nagy szükségem volt, továbbá selyem harisnyákat s egy finom castor kalapot. Ezek után még egy inasra volt nagy szükségem, kit ha illendően akarok élni, semmi esetre sem nélkülözheték. Fölkértem tehát vendéglősömet Torerót, lenne oly szíves egyik cselédjét nekem ideiglenesen átengedni. A hozzá szálló idegenek tulnyomó részének szokása volt Madridba jöttekor spanyol komornokokat fogadni, mi el nem mulasztotta a hely nélküli cselédek seregét odacsöditeni. Egy ilyen hely nélküli inas jelentkezett nálam, kit szelid kinézése folytán nem fogadtam meg. Alig hogy elbocsátottam, már is egy másik jelentkezett. Ez igen élelmesnek látszott lenni s vakmerőbb volt egy apródnál. Ez megtetszett. Hozzá intézett kérdéseimre okosan válaszolt. Sőt tapasztalám, hogy intriguáns is tud lenni. Ez nekem való ember volt s azért rögtön megfogadtam. Ezen tettemet nem is bántam meg, sőt rövid idő folytán ta-

pasztalám, hogy benne egy kitünő egyéniséget aquiráltam.

Miután a herceg megengedé, hogy oly személyek számára, kik pártfogás végett hozzám fordulnak, kegyét bármikor kikérhetem, szükségem volt egy vadász kutyára, ki fölkutassa a vadat, azaz egy furfangos emberre, ki elég leleményes legyen fölkatatni azokat, kik a hercegnél általam kegyben akarnak részesülni.

Francziából: Békessy Ida.

Menyegző előtt.

— Kép az uj-yorki életből. —

(Vége.)

Az öreg ur a két emberre mutat s lassan, minden szót hangsúlyozva mondja:

— Ez emberek majd megmutatják önnek szobáját! Elég nagy és csinos, tetszeni fog önnek. Ne csináljon nehézségeket és ne feledje hogy jóakarója vagyok s czélom önön segíteni, még akarata ellen is.

— Bizony még el hiszem — kiáltám, — hogy komolyan veszik.

— Akar ön nyugodtan szobájába menni vagy erőszakot kell használnom? — szakított félbe.

Az emberi türelemnek is van határa.

— Bocsásson e házból! — kiáltom dühösen — vagy, majd megbánja!

Mosolyog s int az embereknek.

Két percz mulva tágas szobában vagyok. A két ember, kik idehoztak, menni készülnek.

— Kedves barátaim, — mondom nekik, — mindez félreértés, biztosítalak; nézzetek meg jól, hát örültnek nézek én ki?

Nem felelnek.

— Kedves barátaim, — kezdem ismét, — vigyetek el nekem egy levelet, megfizetek jól érte.

Nevetnek.

— Hagyj el benünket; — mondja az egyik, — valóságos bolond.

— Gondoljatok amit akartok — kiáltám, — csak a levelem vigyetek el.

Nevetve hagyják el a szobát s nem is felelnek. Egyedül maradok. Az ajtót megkísértem kinyitni, de hiába.

Fogoly vagyok és holnap!...

Doctor B... bizonyosan felfedezi tévedését, gondolom magamban, és egy óra, legföljebb kettő mulva szabad vagyok. Jó isten, most jut eszembe, hogy azt mondta, egy óra mulva Philadelphiába utazik. El vagyok veszve; két órája, hogy elhagytam lakását.

Le s fel járok szobámban, az órák mulnak. Az ajtó nyílik, ebédemet hozzák be.

— Hogy hívják az urat, a kivel lenn beszéltem? —

— Doctor Fordyce.

— Mondja meg neki, hogy beszélni szeretnék vele!

— Jól van uram!

Csak várok, várok, nem jön senki.

Öt óra. Doctor Fordyce nevét kiáltom, ahogy csak tudom, de nem felel senki.

Hangot hallok.

— Me menjen be doctor ur, — mondja valaki, — nagyon veszélyes.

— Balga voltam, — hallok az orvost felelni, — hogy egyáltalán felvettem; nem örültek háza ez, hanem...

A hang elenyészett, a beszélők visszamentek.

— Óh! óh! — sóhajtottam, — holnap a menyegző!

Hogyha — de nem, lehetetlen, szabad akarok és kell lennem, mielőtt a holnapi nap beköszönt.

A reggel majdnem valóban örültem talál. Kimerülve fekszem az ágyra s elalszom.

Amint fölébredek tizedet üt az óra. Tíz óra! Tizenkettőkor van a menyegző.

Tizenegy óra. Egy ember nyit be, s kiviszi a reggelit, melyhez nem is nyultam.

— Nevem Durand Alfréd, — kiáltom, — és nem Derlow Allan; én nem vagyok örült, nézzen meg jól és meglátja, hogy igazat beszélek.

Nem felel. Minek is pazarolná a szavakat!

Egy negyed tizenkettőre.

De mi az? Hangot hallok, az ajtót felrántják, én felugrom s látom Dr. B...t. Nagyon halvány.

— Alfréd! szegény barátom, megbocsáthatasz-e nekem? Mindez az én hibám.

— Ne veszítsünk pillanatot sem, — mondom bosszusan, — van kocsid?

— A saját magamé!

Karjába fogodom.

— Gyorsan vigy el innen, ne feledd, hogy engem tizenkét órára várnak.

— Szegény Alfréd, — mormogta midőn a lépcsőkön lerohantunk.

Doctor Fordycet nem látom, kétségtelenül szégyenérzete tartja vissza. Most Dr. B.... kocsiában ülünk s barátom a következőket meséli:

— A levél, melyet neked adtam, nagyon egyszerű volt; hogy miként cserélhettem el, magam sem tudom. A levél tartalma, melyet doctor Fordycenak vittél, arról értesíté őt, hogy te egy bizonyos Derlow Allan vagy, egy örült, kiről már többször beszéltem neki és megígértem, hogyha lehet, majd egy levéllel küldöm hozzá. Így történt, hogy téged Derlow Allannak tartott; de te épen nem tetszettél neki, s még alig voltál nála, már hozzám küldött megtudni, hogy elmentem-e Philadelphiába? Azután sürgönyözött nekem, hogy Derlow Allan nála van, de nagyon is veszélyesnek tartja.

Ez a sürgöny volt megmentőd. Tudtam, hogy az lehetetlen, s rögtön a rád bízott levélre gondoltam. A legelső vonattal visszajöttem Uj-Yorkba. Hál istennek, nem jöttem későn.

— Reménylem, — felelém.

— Ostobaság Alfréd, még van husz percnyi idő; az elég, hogy felöltözzél és ime már itthon vagyunk.

A kocsi megállt.

Kell-e mondanom, hogy elég jókor érkeztem és hogy a menyegző nagyon vidám volt?

Honorina panaszkodott ugyan, hogy tegnap egész nap nem mutatkoztam, de megnyugtattam.

Ismét szabadon lélekztem — Doctor Fordyce háza feledve van s a menyegző megtörtént.

S....a Dezső.

A veres Jula.

— Novella. —

Irta: Eckstein Ernő.

(Vége.)

Hirtelen nem tudtam erre mit válaszolni.

Most az őszi színezetű liget ültetvényeibe kanyarodtunk s szótlánul ültünk le a kőpadok egyikére. A szeptemberi nap oly békésen játszadozott a márcziusi elesettek sirjain, az ég felhőtlen kékje oly engesztelően tekintett a halkán susogó ágakon át, hogy e különben oly lágy női szív merev kérlelhetlensége mintegy észellenes zürhangként érintett. Persze, e büszke szerető szívet sokkal kimondhatatlanabban megbántották, sem hogy minden közbenjárás nélkül megnyilhatott volna a bizalom és szelidség előtt. Nem volt szabad elvesztem bátorságomat: ismételten erősítenem kellett, mit habozó lelke nem mert elhinni.

„Julie“, mondám rövid gondolkodás után, „Edith mindent tud. Meggyóna neki, bocsánatát és segítségét kérte ki...“

Most még inkább kipirult.

„Örizkedni fog attól“, felelt keserűen.

„Kétkedik szavam igazságában?“

„Őn barátja“, mondá vállat vonva, „miért jut csak most eszébe, e kérdést tenni?“

„Kimélni akartam kegyedet... Azt hittem...“

A fiatal asszony elutasító mozdulatot tett.

„Nem“, válaszolt búsan. „Egyszer megcsaltak s okosabb lettem. E mesteri komédia után az önök kicsinyes mesterfogásai hatástalanok.“

Minden fáradozásom, hogy meggyőzzem őt biztosságaim őszinteségéről, hajótörést szenvedett bizalmatlanságának rendíthetetlen makacosságán.

„Higye el“, mondá mesterkéltnyugalommal, miután már több ízben visszautasította jóakaratu kísérleteimet, „nem gyermekes dac az, mi szándékomhoz ragaszkodni kényszerít. Nagyon is érzem, hogy oly férfi, ki Edithet szerette, oly teremtés iránt, mint a milyen én vagyok, csepp vonzalommal sem viseltethetik. — Mondja meg neki, hogy mindezt megfoghatónak találom, hogy megbocsátok neki, — de visszatérni e kimondhatatlan nyomoruságba s örökké keblemben hordani a gyötrelmem és kétségbeesés tövisét, — az több, mint amennyit elviselhetek, az halálom lenne!“

Felkelt.

„És így akar tőlem elválni?“ kérdeztem szomorúan. „Az nem lehet komoly szándéka! Világosítson fel legalább állapotának külső formájáról. — Kegyednek sejtelve sincsen, mint kinzott a kegyed jóllétéért és fájdalmaért való aggodalom.“

„Nem irtam Edithnek, hogy minden aggodalom czéltalan? Dolgozom — avval be kell érnie. És most éljen boldogul! Szava kezeskedik arról, hogy hallgatni fog.“

Menni készült. Kezét ragadtam meg.

„Julie“, mondám a legfájdalmasabb felindulás hangján, „ha szerette valaha szerencsétlen barátomat, ha van még egy szikrányi részvét a kegyed szívében, úgy teljesítsen egy kérést, — az utolsót, melyet kegyedhez intézni akarok.“

„És az?“

„Tudassa velem lakását. Engedje meg, hogy holnap meglátogassam.“

„Mi czélből?“

„Fontos... közölni valóm van még kegyeddel.“

„Úgy beszéljen. Szolgálatára állok.“

„Most nem — holnap. Előkészületre van szükségem.“

Gunyosan szétvoná ajkait.

„Nem bánom. 11-től 12 óráig honn vagyok. Mit is használna, ha nemet mondanék. Jóakaró tolakodásában követne engem, s a titkot úgy, a hogy földeritené. A Sándortéren, a Zsófia utca szegletén lakom...“

„Köszönöm. És most másvalamiről beszéljünk. Ne vesse a szememre másodszor is jóakaró tolakodásomat.“

„Haza felé mentünk. A beszélgetés több ízben megakadt. Terveim valóban oly élénken foglalkoztattak, hogy különben igen száraz beszédeire csak fél füllel hallgattam.“

A Sándortér közelébe érve, elvált tőlem. Haladék nélkül a távirdászati hivatalba siettem, hogy értesítssem Edithet a történekről. Kértem őt, hogy egyelőre tartsa titokban a dolgot s azonnal, ha lehetséges, még ma jöjjön Berlinbe. Három órával később megkaptam a választ. Edith sürgönye így hangzott. „Várjon reám holnap délelőtt fél tizkor a pályaudvarban.“

A nap hátralevő részét lázas türelmetlenséggel töltöttem el. Még éjfél után sokáig szobámban ültem s meghánytam-vetettem a közel jövő eshetőségeit. Más nap már nyolez óraker az állomáson voltam. Négy vonatot láttam megérkezni és elindulni, míg végre, végre ütött az óhajtott óra. Edith halvány és elgyöngült volt, de reményteljes, örvendetes hangulatban.

A szállodába kísértem s utközben elbeszéltem a legbővebb részletességgel, mi tegnap óta történt. Az alatt fél tizenegy óra lett. — A felindult fiatal asszony csak nagynehezen volt rábirható, hogy egy kis frissítőt vegyen magához. Oly hevességgel, mi kitünően illett alakjához, az eldöntés pillanatja elé igyekezett. — Még a kitüzött óra előtt haladtunk fel a csigalépcsőkön Julie lakására. Az ajtó megnyílt — s két perczel később szótlanul állott egymással szemben a két nővér, hogy aztán hangosan sirva boruljanak egymás karjaiba.

Edithtől tudta meg most másodszor is Julie azt, amit tőlem, a vétkes gyanus barátjától nem akart el-

hinni. Mi férfiak ugyancsak ros szókokok vagyunk, — azt most az egyszer Edith megejtő hízegő szavainál igazán lesujtólag éreztem.

Valóban minden tőlem kitelhetőt megtettem, de mily egészen máskép értett ő ahhoz, hogy lefesse az elhagyottnak bűnbánását és vágyát! Mily meghatólag prédikált a női szív kötelességeiről, melynek itt megbocsátania és túrnie kell! Mily csábitólag csengett dalamos beszédének lágyan reszkető hangja! Midőn elvégezte, megtört a kétség igézete: a megtaláltnak ajkairól nyájas, engesztelő „igen“ hangzott!

... Elég udvariatlan voltam, hogy hasonlóval fizettem ki dorpati barátomat, azaz, felültettem őt, mint ahogy ő ültetett fel engem. „Váratlanul közbejött akadályok miatt“ rendez — vous-unk 28-án a legjobb akarat mellett sem történhetett meg, fölkértem őt, hogy halaszsa el október elsejéig, mely napon csalhatatlanul meg fogok jelenni a Hótel de Rome 43. számú szobájában. Ez időközött arra használtam fel, hogy hazakisértem védenzeimet egy deus ex machina önértetével. — Kimondott óhajuk volt, hogy én, mint e különösen öszszekuszált ügy tulajdonképeni közbenjárója, a dráma utolsó felvonásánál is személyesen jelen legyek. Edith és a báró csak azután akartak szerencsét kívánni sógoruknak, ha minden a régi, kényelmes kerékvágásba zökken.

Viharos, hatásos jelenetre voltam elkészülve s ép úgy csalódní láttam magamat, mint professor Cornelius lemondó levelem vételénél. A két házas társ ép úgy, mint ezelőtt a két nővér, szónélkül borult egymás karjába és soká, soká tartották egymást átkarolva, úgy hogy én, teljesen a felesleges néző szerepére szorítva, e körülmények között azt az egyetlen tanácsos szándékot érleltem meg, hogy egyedül hagytam a tulboldogokat.

Csak másnap délután kerestek fel s elhalmoztak hálaszavakkal és baráti nyilatkozatokkal, melyek érzékeny szívemnek valóban balzsamul szolgáltak: mert hisz pszichologiai jegyzeteimnek veszedelmes, habár véletlen hatása ép úgy terhelte elviselhetetlen módon lelkeimet.

Amit Rudolf az utóbbi két hónap alatt „Sötét természetek“ czimü regényén dolgozott, irgalom nélkül a kandallóba vándorolt. „A zöld levél csak a nap sugara alatt fejledezik“, szokta volt mondani: „de e levelek sötétben tenyésztek.“ Ujult kedvvel munkába véve, a becses munka elkészült a következő évben; ez tudvalevőleg a legbecsesebb, amit a jelenkori irodalom létrehozott.

Rudolf még mindig a különcség bizonyos hajlamában szenved; mindazáltal pajkos frivolitásából, mely ifju éveit jellemzé, hála a „veres Julá“-nak, egyszer s mindenkorra kigyógyult.

Fordította: Aradi József.

Hangok a magányból.

I.

Felsőbánya, jul. 15. 1878.

Egyedül ülök lugasomban. Fölöttem bárányszellő, csillagsugaras mennybolt mosolyog; úgy érzem, mintha egy szenvedélytelen ifjú arcz tekintene reám tiszta, szeplőtelen és végtelen boldogsággal, mintha ezek a halvány csillagfények egy elégett s ismét élni kezdő, szerető szív gyöngye reményvilágai volnának... a tulvilági boldogság után...

Az esti szürkületben mosolygó égbolt, a reszketően ragyogó csillagok mindig oly kedvesek voltak nekem, úgy vonzódtam mindig hozzájuk mint a messze földre, idegenek közé száműzött gyermek édes testvéreihez, kiket szüntelen anyjuk kebelén lát örömben tündökölni s kiktől neki örökre száműzve kell bolyongnia távol vidékeken, részvéttelenek között, boldogtalanul... Miért is nincsenek szárnyaink, hogy oda repülhetnénk? Oh, ott olyan jó lehet, örök fényben, örök szeretetben!

A világ most olyan nesztelen; körültem semmi hang, csak az éji bogárcsók halk zömmögései, egy-egy éji pihenésre szálló madárka szárnylebbenése s a lugasomat elborító folyondárlevelek zizzenése hallható, azok is olyan mesészerű hangtalan hangokon, mintha egy eltűnő világ föld alól visszahangzó esendülései volnának.... Oly jól esik a kifáradt, fájtó léleknek ez az üdvözítő magány! Úgy érzem most magamat, mint a sokáig hasztalanul síró gyermek édes anyja kebelén; reá borul, körülfonja őt karjaival s megkönnyebülnek fájdalmai. Én is feledem fájdalmaimat, hisz én is egy édes anya kebelén pihenek most, egy igazi édes anya: a természet kebelén; ő az egyedül, ki fájdalmaimat érti, ki résztvevőn enyhíti szenvedéseimet. A világba, az emberekhez hiába megyünk fájdalmainkkal, azok nem hallgatnak meg; süket a világ, nem hallja a szenvedők esengéseit vagy ha hallja is, hidegen fordul el tőlük s neveti a legördülő könyveket. Jól is teszi. Azok, kik a világtól kérik, hogy könyveiket törölje le, megérdemlik sorsukat; a világnak más dolga van, nincs ideje

és kedve a mi sóhajtásaink meghallgatására; boldog, ki sohasem érezte ennek szükségét vagy szükségében sohasem fordult öhozzá. Őszinte szívnek, igazán érző léleknek nincs a világban helye; akit végzete ezekkel átkozott meg, az, ha boldog akar lenni, fojtsa magába szenvedéseit, kergesse vissza kiömlő könyveit s némitsa el zokogó fájdalomkiáltásait. Óh, az önmagával küzködő lélek vergődése olyan édes s az ön homlokunkról letörölt halálos verejték olyan mennyei! Kisértsétek meg, ha tudjátok s meglátjátok, minő boldogok lesztek!...

Sajnáltok ugye, ti susogó folyondárlevelek, azért simogatjátok úgy forró homlokomat? Ne bánjatok, nincsenek nekem már fájdalmaim; hiába pazaroljátok reám már balzsamos hűsetek, én nem szenvedek; látjátok, nem szenvedek! Nézzétek, milyen örömben ég halavány arcom, hogy a kelő hold aranyugarait láthatom. Tudom én, ha nem is mondjátok, hogy ezek a sűrű lombokon átsűrűdő, remegő sugarak előhírnökei egy boldogabb világnak, melyben nincsenek szenvedések s a léleknek nincsen bánata. Óh az én lelkem már ismeri azt a világot, kibontotta már szárnyait s feléje repül. S tudjátok, miért igyekszik úgy e világ felé? Nem ugye? Lássátok ő már többet tud tinálatok, tudja, hogy ott hire sincs a szeretetnek... s azért siet olyan forró vágygyal feléje. Csodálkoztok ugye, hogy ez a lélek, mely eddig csupa szeretetben és szeretetért élt, most a szeretetlenség után vágyik... Óh ahol szeretet van, ott nincs boldogság s ez a szegény lélek már egyszer boldog is akar lenni, boldog, értitek?... örökre boldog!..., S az emberek közt ezt sosem éri el; itt

Örök átkunk, hogy az szeressen,
Akit szívünk sosem szerethet
S hogy aztán mi is azt szeressük,
Aki bennünket nem szeret...

a földön ez a mi egyedüli sorsunk; de ott másképp lesz, oh egészen másképp!

A lombok nem hallgatnak szavaimra, csak susognak tovább édesen, reám borulnak, megsimogatják arcomat. Óh ők nagyon szeretnek engemet... Lássátok emberek, vannak, kik engem is

szeretnek, kik engem is megsimogatnak, engem is megcsókolnak, lássátok, megsugom nektek, irigyljétek!...

A hold már teljes pompájában fenragyog a báránnyfelhős, csillagsugaras mennybolton s olyan esodálatos, mystikus fényt szór az előttem ringó tó csillámló habjaira, melynek felszínén millió és millió vízi tündér tánczol örülten, eszeveszetten; elbűvölte őket a fák sötétes lombjain átverődő fényözön, szerelmesek lettek az új királyába, reszketnek a boldogság megrázó kéjétől, ... Nem esodálom, hisz az én lelkemet is oly szokatlan, édes érzés ragadta meg, olyan boldognak érzem én is magamat, mintha mindig így, csendben, nyugalomban, báránnyfelhős, holdsugaras éjjel éltem volna s csak sejtelmem volna arról, hogy nap is van s közel s távolban emberek is élnek....

A természet e mindenhatósága szótlanná tesz, leborulok s imádkozom az én szeretett Lenaummal.

... Der müde Tag entschlief.
Niederhangen, hier die Weiden,
In den Teich, so still, so tief.

Und ich muss mein Liebstes meiden:
Quill, o Thräne, quill hervor! ...
Traurig säuseln hier die Weiden,
Und im Winde bebt das Rohr.

In mein stilles, tiefes Leiden
Strahlst du, Ferne! hell und mild,
Wie durch Binsen hier und Weiden
Strahlt des Abendsternes Bild....

Dengi János.

Egy kis lapszemle.

— Mikroskopikus tanulmány a legutolsó lapszámokból. —

Veszprém. De hiszen olyan nincs! Milyen van hát? Megmondjuk. Veszprém című lap, tulajdonképpen nincs. Az egész, optikai csalódás. Mert olvassuk el csak a Veszprém városában vasárnaponként megjelenő, tehát hetilap címét. Szórol-szóra ez áll homlokzatán: „Közgazdasági, helyi érdekű, művelődési és Veszprém megyei hivatalos heti közlöny.“ Veszprém városában tehát van Veszprém megyei hivatalos heti közlöny, hanem „Veszprém“ című lap nincsen! Quod demonstrandum erat. Beszéljünk tehát a nem létező „Veszprém“ nevű lapról! Ez is mesterség! De hogyan kezdjünk hozzá; kövessük a Veszprém legújabb számának példáját és csevegjünk az időjárásról! Hát ha erről a themáról rátalálunk a „Veszprém“-re. Csakugyan gratulálhatunk

és placet nobis, quia cerebrum habet! Azt már tapasztaltuk, hogy a gazdaszatnak avatott képviselője és ügyvivője, de caliberes cikkeket hoz a nevelés, az irodalom, és nemzetgazdaság teréről is. — Hirrovata azonban guodlibet, melyet kényelmesebb áttekinthetőséget végett célszerűen kellene osztályozni. — Telnék aztán belőle mindenféle és akkor a „Rövid hírek“ vegyes rovata is fölöslegessé válnék. Midőn e lapot kezeinkbe veszszük, azon meggyőződést kelti bennünk czimirata, hogy a Veszprém nem létezik, miután azonban a lapot végig olvastuk, nyomban méltánylólag be kell ismernünk, hogy igenis létezik és pedig úgy létezik, hogy aligha fog hirtelen elmúlni. Névtelen, de hős! Pannoniának egyik legértelmesebb közlönye. — Üdvözöljük a lapszemlé rokont!

Ung. Társadalmi és vegyes tartalmu lap. Az ungi közművelődési társulat közlönye. Tehát igazság szerint nem szabadna politizálnia, csak politikai híreket hoznia; de azért csak ezen a téren is megereszt valamit és hogy eszmemenete aztán ungon-berken keresztül-kasul száguld, az már a praedestinatio hibája; nemde nomen et omen! Julius 14-ki számában a vezérezikly két értelményű czimvel ékeskedik: „A képviselő választás előtt.“ Az e cikkben foglaltak -- hagyján -- a legnemesb irányzattal bírnak és azért e fölött még szemet hunyhatni; azonban alig hiszszük, hogy az „Ung“ olvasói tapsolnának az „Ung“-nak, midőn azt igéri, hogy a választásokhoz még tüzetesben fog hozzá szólni. A vidéki lapoknak közönségük érdekében ugyan kötelességök consultative hozzászólni minden nagy fontosságú dologhoz, tehát az oly nagy horderejű actushoz is, minő a követválasztás; fejtegetvén ezen actus fontosságát, a választói jog méltóságát sat. Sőt még az is üdvös, ha fejtegetik azon minősítést, mely a törvényhozói tisztához megkívántatik; de aztán továbbra is ungon-berken csatangolni még az „Ung“-nak sem lehet ám! Különben a lap ivének két nyomtatott oldala választási dolgokról szól, egy oldala hirdetésből, negyedik oldala pedig kétszersült újdonságokból! Voilà tout! Tisztelt ungbeli urak, az „Ung“-nak nem szabad ily közlöny szerű tartalommal bírnia, ha Ungmegyében cultur-missiót akar teljesíteni. A magyar nemzetiség ügyét illetéknépen nem lehet ám előmozdítani ott, hol az ily magasztos működésre oly nagy szükség van. Egy hét roppant idő, ez alatt olyan lapot lehet összeállítani, melyben mindenki meglelheti a maga olvasni valóját. És ez utóbbira föltétlenül kell is törekednie az „Ung“-nak, még ha ungon-berken keresztül kellene is hatolnia. Dixi et salvavi animam meam.

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

Tóth Kálmánt „harmincz éves költői s írói dics- teljes működése emlékjelül“ című kék selyembe kötött albummal lepte meg a nagyváradi független dalkör. Az albumban foglalt két dalt: Megálmodtam s Őszi dal, a koszorus költő írta, zenéjét pedig a dalkör vezetője: Fejérváry János szerzé.

A párisi világtárlat hivatalos kimutatásában a magyar kiállítás eléje van téve az osztráknak. A Neue Freie Presse neheztelően említi föl e körülményt, mondván: hogy hiszen birodalmunk neve nem magyar-osztrák, hanem osztrák-magyar. Lám, lám!

A párisi világtárlat kép-kiállítási bíráló bizottsága Munkácsynak a legnagyobb kitüntetést, a nagy érmet; Benzurnak a harmadosztályú érmet és Mészölyinek a mention honorable-t ítélte oda.

A „Nemzeti könyvtár“ 5-ik füzeté, — tartalmazván Kazinczy Ferencz költeményeinek folytatását — is megjelent és kapható Aigner Lajos fáradhatlan fővárosi irodalmi vállalkozónk szakavatott kiadásában. Ajánljuk a „Nemzeti könyvtár“-t olvasóink becses figyelmébe és pedig jutányosságánál (egy-egy füzet csak 30 kr.) és szöveg-hűségénél fogva egyaránt.

Uj kiad. tankönyv. Megjelent ifj. Csáthy Károly kiadásában, és beküldetett szerkesztőségünkhez, Bánhegyi István, Békés megyei tanfelügyelő készítette olvasókönyv, az írva-olvasás tanmódszerére fektetve. Ára 16 kr. A tapasztalat e könyvecske czélszerűségét kétségen kívül helyezte.

A „Le a czimzésekkel!“ című röpiratfajta munkáról alkalmilag bővebben szólunk.

Tisza Kálmán Debreczenben.

Jul. 14-én.

Jul. 14-én, azaz vasárnap d. u. szokatlan élénkség uralkodott Debreczen főutcáin. A városi hatóság a kormányelnököt, Tisza Kálmánt várta. Fogadtatására nagymérvű előkészületek történtek. A város diadalívét „Isten hozott!“ fölirattal emeltetett a kis-várad utcán; a városház, megyeház és annak példájára a magán házak is, föllobogóztattak; a Tiszavidéki vas-pálya társaság igazgatósága által az indóház földszittetett; banderium s Szentimrey Kálmán vezetése alatt disz-testőrség állittatott ki; a polgárság kormánypárti része „Éljen Tisza Kálmán“ föliratu piros-fehér tolljelvénynyel fővegük mellett $\frac{1}{2}$ 3 óraker a pályafőhöz vonultak.

Midőn a budapesti vonat az állás alá berobogott, a perronon levők hosszan éljenztek, Oláh Józsi zenekara pedig a Rákoczyt hangoztatta. A kilépett miniszterelnököt aztán a város nevében, mint kormányelnököt és volt orsz. gy. képviselőt Simonffy Imre királyi tanácsos és polgármester teljes magyar diszben üdvözölte.

A polgármestert Huzly Károly kanonok-prépost, Révész Bálint püspök, Miskolczy Lajos főispán s más előkelőségek, polgári és katonai méltóságok környezék. Tisza Kálmán megköszönvén a fényes fogadtatást, Molnár György és Kiss Lajos képviselőkkel a város ötös diszfogatára ült és a hosszú menet, elül a helyb. tűzoltók zenekarával a gr. Dégenfeld házig kísérte őt. Itt a kormányelnök a vele a fővárosból érkezett képviselőkkel leszállt és megkezdődött a megyei és városi hatóságok, testületek egyletek, hivatalok stb. tisztelgése.

Esti 9 óra felé a városház környéke és a piacutca kivilágított és fáklyásmenet rendeztetett, melyen Kovács Sándor t. ügyész tartott beszédet Tisza Kálmánhoz.

A fáklyás zene után történt a diadalkapu megtámadtatása, mely ügyben a hiv. vizsgálat még folyamatban van.

Julius 15.

Tisza Kálmán, Debreczen város I-só választókerületének volt képviselője hétfőn, azaz jul. 15-én d. e. 9 óraker kezdte beszámoló beszédét a ref. collegium udvarán előadni. Annak szószerinti szövegére valamint méltatására természetesen ki nem terjeszkedhetünk.

Delután 1 óraker a színház helyiségeiben disz-lakoma rendeztetett, melyen 405 személy vett részt. Pohárköszöntőket mondtak: Miskolczy Lajos főispán, a király, királyné ő felségeikért és a trónörökös ő fönsegeért üritvén poharát, továbbá Révész Bálint. Tóth Vilmos volt belügyminiszter, Fráter Imre, Kövesdy János, ki Molnár György képviselőt éltette; — Simonffy Imre, Szontágh Pál (nográdi), Komlóssy Imre nevében Fényes László, Géressy Kálmán, Jókai Mór, Fényes László, a maga nevében, Dr. Popper Alajos, Koszorus Lajos, Beöthy Andor, Veszprémy Gáspár, Teleszky István, Dr. Szántay József, Mészáros József, ismét Jókai a magyar szabadságharcz egyik még élő martyrjaért K. Tóth Mihályért, Nagy György, Beöthy Algernon, Hegedűs Sándor és Varga Lajos táviratilag Koritnyezáról.

Delután 4 óraker kirándulás történt a lótenyész bizottság által rendezett uj lóvásártérre a városi ménes megtekintése végett. Innen a ménlőtelepre mentek a vendégek s aztán a nagyerdőre, melynek fenyvesében hölgyek várták őket frissítőkkal.

Tisza Kálmán este utazott vissza Budapestre és pedig — már mint a debreczeni I-só választó kerület szabadelvű párti választóinak uj képviselőjelöltje.

K Ü L F Ö L D.

— **Salisbury** egy sürgönye kíséretében a berlini (1878-ki) szerződés az angol parlamentnek benyújtott. Salisbury állítja, hogy a berlini szerződés a sanstefanoit az ő körirata értelmében alakítá át. Törökország függetlensége és további fönmaradása biztosítva van. — **Cyprus** sziget kormányzójaul sir Garnet Wolseley neveztetett ki. — **Midhat** pasa visszahívásának eszméjével Konstantinápolyban most már komo-

lyan foglalkoznak. — **Olasz- és Görögország** a „Daily Telegraph“ szerint védszövetséget kötöttek. — **Az orosz hadsereg** élelmezése körül az utolsó háboru folyamán óriási sikkasztásoknak nyomára jöttek. — **A Rhodope** hegységi mohamedán lázadás lecsillapítására Konstantinápolyból egy nemzetközi békéltető bizottság küldetett ki. — **Dr. Scoda** híres bécsi orvos aggodalmat keltő közzvényben szenved. — **Bismarek** herceg Kissingenbe utazott. — **Párisban** jul. 15-én a bastille bevételének emlékeül több lakoma tartatott.

FŐVÁROSI HIREK.

— **Minisztertanács** tartatott tegnap Tisza Kálmán elnöklete alatt. — **Mérgező gomba** élvezetének csaknem áldozatul esett egy gyárutcai család. — **A Mollináry** ezredhez tatózó mintegy 300 egy évi önkéntes tér vissza a napokban Budapest szülővárosába. — **Két század műszakiasapat** utazott át tegnap a fővárosra Eszékre. — **Az athletikai klub** az idei távgyaloglás célpontjául Egert tűzte ki.

VIDÉKI HIREK.

— **Fiume** kikötőjének védgátja, hullámtörője jul. 14-én 150 méter hosszúságban 4—5 méternyire alásüllyedt; a kár 80,000 frtra tehető. — **Rimaszombaton** a magyarosodás körül sok érdemet szerzett egyesült protestans (ágostai és helvét) 6 osztályú gymnasium mult hó 30-án 25 éves egyesülésének ünnepélyét ülte. — **Pécsről** tegnap utazott el az 52-ik Baranya megyei illetőségű ezred Eszékre, honnan Boszniába vitetik. — **Félegyházán** f. hó 16-án a már tető alá vont izraelita templom oszlopos homlokzata összeomlott s több munkást temetett alá.

Pályázati hirdetés.

Ezennel újból emlékeztetünk arra, hogy az alulírt szerkesztőség f. é. febr. 8-án másod ízben tűzte ki a 7 drb. magyar aranyból álló pályadíjat egy, legalább 4 írott ivre terjedő, a jelen társadalmi életből meritett tárgyú és a bármás bíráló bizottság által valódi műbeccsel bírónak jelzendő beszély jutalmazására. **A beküldési határidő több oldalról történt kérelmező fölszólamlás következtében f. évi aug. 1-ére halasztatott.**

A „Délbáb“ szerkesztősége.

HELYI TÁROGATÓ.

— **Beszámoló beszédek.** A debreczeni II-dik és III-dik választó kerületeinek volt országgyűlési képviselői Kiss Lajos és Molnár György urak mindketten július 21-én azaz vasárnap tartják meg a városháza nagy tanácstermében beszámoló beszédeiket és pedig Kiss Lajos 10 órakor, Molnár György 11 órakor d. e.

— **Jókai és Dely.** És ők csak összekerültenek, amint ez nem is lehetne másképp; és pedig a városi ménesnek most hétfőn a város vendégeinek történet bemutatása alkalmával. Ekkor ugyanis fölhasználva a kedvező alkalmat közkedveltségű Dely bátyánk, bemutatá magát Jókainak. És a Hortobágy kis királya illendően fejet hajtott a magyar regény irodalom nagy királya előtt és az isten szabad ege alatt, amugy teljes szívéből megéljené. Aztán beszélt egyet-mást, a minek mindig jóízűt lehetett nevetni. — Nem is állhatta meg Jókai, hogy meg ne kérdezze Dely bátyánktól, — amidőn erre meg arra csatangolni hallá beszédének megereedt árjait: „*v a j j o n v o l t e h o n v é d i s ?*“ „Hogy ne lettem volna!“ válaszolt büszkén a Hortobágy physicusa. „És ugyan melyik ezrednél vagy zászlóaljnál szolgált legyen?“ hangzott erre a kérdés. „Annál, tekintetes vagyis inkább nagyságos uram, a melyiknél karddal vágják a szalonnát“ felelé Dely és Jókai ebből aztán kitalálhatta, hogy biz ő állatorvos-sága „Fuhrweser“ volt. Az isten éltesse!

— **Temetés.** Budaházy Antal, kis 10 éves leánykáját ma d. u. temetik 3 órakor a kisesapó utcai 373 számú háztól. A szegény gyermek toroklobban hunyt el. A béke angyala őrizze a kedves ártatlan, gyöngéd hamvait!

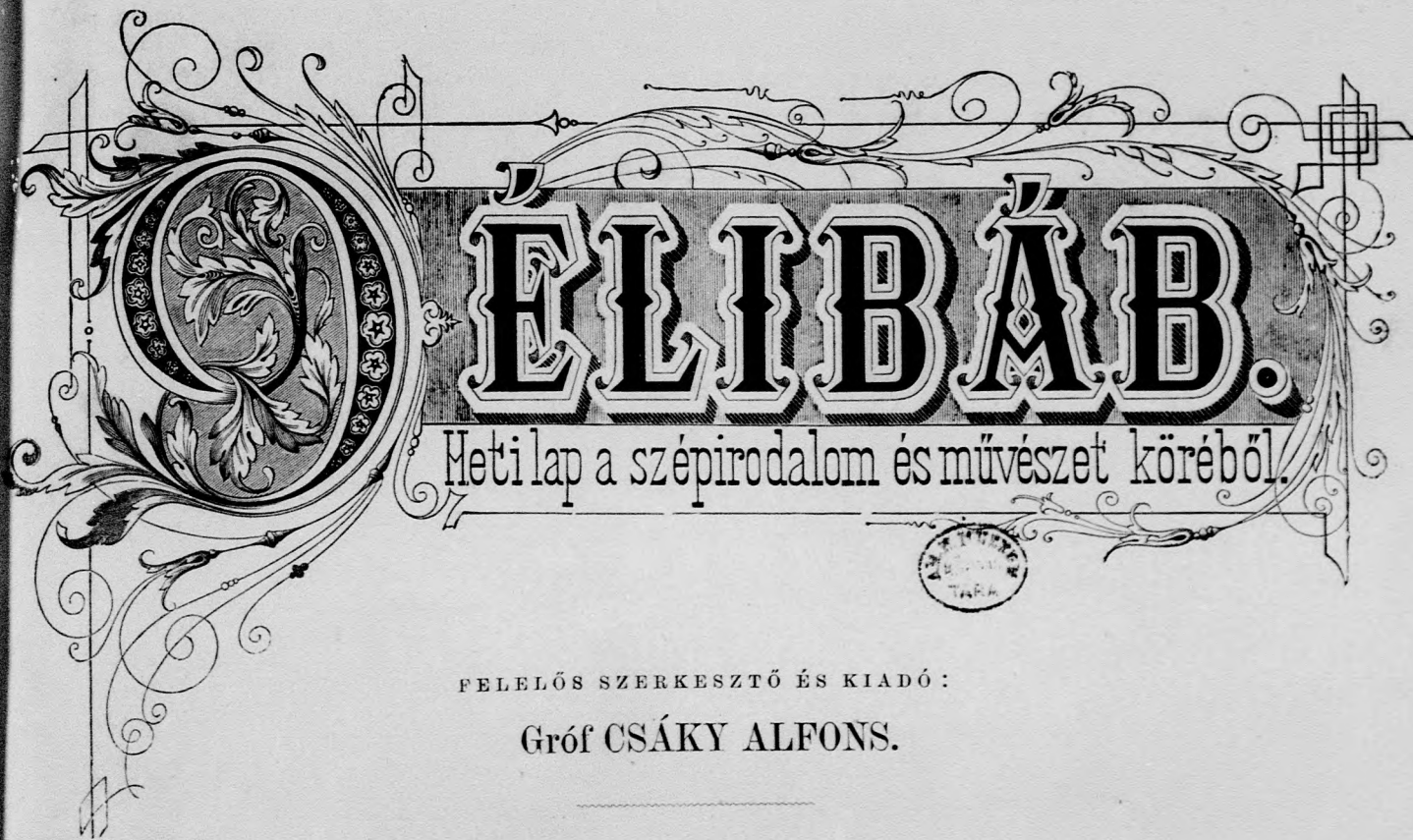
— **Hungaria.** Nem Grand-hôtel ugyan, hanem igenis grand-söröcsarnok, a mely nemében ritkítja pártját és a fővárosban is méltóképen megállná helyét. A régi Tornay-féle helyiségekről szölkünk, — melyek Weichinger, volt Európa kávéházi bérlő által a legfokozottabb igényeknek is megfelelőleg átalakítva — a sör, bor, és kávé fogyasztó t. közönségnek rendelkezésére átadattak. Az új bérlő elegans és kényelmes köz-helyiséggel gyarapította a „Hungaria“ által városunkat és az, hogy udvari helyiségei már is mindig zsufolvák a legszebb közönséggel mutatja, hogy a derék vállalkozó ezuttal sem csalatkozott számításaiban.

— **A debreczeni függetlenségi párt** előkészületeket tesz követjelölteinek, u. m. br. Baldácsy, Simonyi és Helfy méltóképeni fogadására. A nevezettek vasárnaphoz egy hétre váratnak ide.

TARTALOM: 1. A bolondok házából. (költ.) Révicsky Gyula. 2. A szerelmes habléány. (Elbeszélés.) Margitay Dezső. 3. A franczia dráma egy matadora. (Szépészeti tanulmány.) E. III és László. 4. Ne tudd te meg soha. (költ.) Vay Sarolta. 5. Gil Blas élményei. (Törödéek.) Francziából: Békessy Ida. 6. Menyegző előtt. S... a Dezső. 7. A veres Jula. (novella) Eckstein Ernő. Ford. Aradi J. S. Tárca: Hangok a magányból. Dengi János. 9. Egy kis lapszemle. 10. Hírek az irodalom, művészet és közművelődés teréről. 11. Tisza Kálmán Debreczenben. 12. Külföld. 13. Fővárosi hírek. 14. Vidéki hírek. 15. Pályázat. 16. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakkalány. Betű-talányok. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Eredeti levél a világkiállításról. Vegyes. Hirdetés.

Laptulajdonosok: Gróf CSÁKY ALFONS és DENGİ JÁNOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6 frt.
Fél évre	3 frt.
Negyed évre	1 frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Július.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-oros naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
20 Szomb.	Illés próféta	Illyés	8 Pongrácz	19 Sab. Dibbre	4 25	7 48	10 4	1042
21 Vasár.	F 6 Legsz. mv. ü.	F 5 Dániel	9 A 5 45 vértanu	20 Erzsébet	4 26	7 46	1020	1147
22 Hétfő	Mária Magd.	Már. Magd.	10 Euphemia	21	4 27	7 45	1039	este
23 Kedd	Libor Apol.	Apollin	11 Proklus	22	4 27	7 45	11 41	59
24 Szerda	Krisztina szűz	Jolánta	12 Gábor	23 Éva	4 28	7 44	1135	3 9
25 Csütör.	Jakab apostol	Kristóf	13 Aquilles	24	4 29	7 43	regg	4 21
26 Péntek.	Anna b. a. anyja	Anna	14 Czirjék	25	4 30	7 42	0 10	5 24

SAKKTALÁNY.

Reinitz Isidortól.

(Lóugrás szerint megfejtendő.)

S az	get	e	És	kép	hogy	lesz	rezg
le	re	a	vé	ünk	át	csak	dő
ér	gok?	nos.	Den	kép	so	je	S vajh
meg	he	a	mo	ket	gi	i	hall
do	e	ten	Já	lyog,	csak	lem	ké
tünk	ve	gő	S az	e	mi	gat,	Lesz
Ver	bol	des	Még	de	gat	tés	re
É	e	kér	dés,	sej	gyöt	zem:	hall

Betű-talányok.

ár ár ár ár ár
ár ár ár ár ár
ár ár ár ár ár
ár ár ár ár ár

Szt $\frac{os}{Já}$ Y te te
te te

Hitel Hitel Hitel Hitel

tét.
L L

óra óra
10

ság
Q

t
Ho M 1 e.

Megfejtési határidő aug. 2-ka.

A „Déliab“ 27-ik számában közlött sakktalány értelménye a következő:

Ha én többé nem leszek már,
És a világ is elfeled:
Zöld fű növi be siromat,
S fölötté kis madár cseveg.

De ha eljön a hideg ősz:
Elszárad a fű levele,
Mert a madár sem jön akkor,
Dalolni sirom fölibe.

Eljősz ugy-e madár helyett
Keseregni én felettem?
Lelkem vigasztalni leszáll
Hozzad ifju, kit szerettem.

A számrejtvény pedig: „Szegény volt honvédek bár mindent türtek el, sorsuk mégis mostoha.“ Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg:

A debreczeni ref. tanítóképezde olvasóköre nevében: Duró János, Györy Zsuzsika, Nemes Ilonka, az első éves papnövendékek Ungvártt, Friedland Berta, Markovits Benő, Buday Vilma, Kálnoki Matild, Nagy István, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Böhm Szerafin, Kövesdy Mariska, Weisz Nma, Hevessy Géza, Vass Flóra, Karász Jenő, Német Berta, Kőrösy Katalin, Herczeg Klára, VörösSándor, Lehoczky Biri, Kardos Ferike, Nánássy Erzsike, Hochstätter Irma, Steiner Hermine, Péchy László, Zivuska Ferenczné, Komjáthy Pirooska, Halassy Jolán, Kis Erzsike, Fekete Albert, Erdélyi Gyula, Malon Berta, Mikita Elek, K. I. Wéber Gyula, Sárközi Ida.

A szerkesztő üzenetei.

Gr. V. S. Felső-Dobos. Köszönet, kívánsága szerint fogok eljárni, mindenkor mindent szívesen veszek.

H. S. N.-Kanizsa. Nemsokára jönni fognak.

K. B. Mór. Budapesten. Némi javítással alkalmilag felhasználjuk, — addig is szíveskedjék egyebet is küldeni.

R. J. Helyben. Csak tessék küldeni, mert szükségünk van reá.

W. J. Bndapest. „A nagyságos ur“ nem üti meg a mértéket semmi tekintetben.

V. A. Bécs. Hozzám intézett leveleit hazajövetelem-

kor felbontatlanul találtam, helyettesem választ nem adhattott; én pedig mint meg tetszett győződni, azonnal kivánsága szerént intézkedtem.

S. Jenő Budapest. A lap körül tett előleges beosztás eddigelé lehetetlenné tette a kérdéses czikk közlését, mert nem volt hely; mint láthatja, a mostani számban a legtöbb közlemény befejezést nyer, s így a jövő számban okvetlenül megkezdem, tehát türelem.

G. Imre. Budapest. „Óh bár siratlak.“ Legközelebb hozzuk. — Jövőre kérnénk kissé olvashatóbb írást.

„**Akit annyian szerettek**“ . Kaptuk, a többiek közé soroztuk.

Dr. M. Sándor. Arad. Köszönöm, valószínűleg a jövő számban már megkezdem.

Dr. Sz. István. Budapest. Fogadja kézszorításomat — hogy rólunk meg nem feledkezett. Egyébiránt én többre is hajlandó vagyok, mint a mit ön kíván, majd levélben elmondom körülményesen.

Marianna Helyben. Szíveskedjék előttünk a fátyolt szellőztetni; nekünk ismerni kell azt, kitől munkát elfogadunk, a lapban azonban szerepelhet kiki álnév alatt — akkor majd hozzá szólunk az „Emlékezet“-hez.

W. L. Kaposvár. Némi javítással alkalmilag.

Miután a sakk-, szám-, szó- és betű-talányoknak fogyatékán vagyunk, fölkérjük — azon t. munkatársakat és munkatársnőket, — kik lapunkat ezekkel ellátták, miszerént ily küldeményekkel mielőbb megörvendeztetni szíveskedjenek.

Eredeti levél a világkiállításról.

Páris, 1878. jul. 9.

Az újjászületett francia nemzet dicsősége tetőpontján áll; az öreg Nôtre-Dame, az emlékezetes Louvre még most is el van borítva a tarka zászlókkal, a melyek jun. 30-ikán a nemzet dicsőségét hirdették; még most is látszik az öröm az arcon, még most is oly vidáman dobog a szív, mintha ma mondta volna Marcère belügyminiszter: „A nép tetszik magának szabadságában, élvezzi a boldogságot, hogy újból éledhet!“

Öröm jókedv mindenütt! Franciaország most éli fénykorát, s valóban elég gazdag megfizetni dicsőségét! — A kiállítás, a mit Franciaország legujabban rendezett, ritkítani fogja párját hosszú időközön át. Leirni azt a diszt, azt a pompát, azt a fényt, ami az egész kiállításán előmlik, képtelenség! Magának kell arról az embernek meggyőződni; látni kell szemével, mint zuhog alá a Trocadero magaslatáról a párizsi Niagara; magának a léleknek, az értelemnek kell elveszni a virág erdőben, — képzelő tehetséggel mindezt élénk állítani fölötté nehéz!

De mégis kísértünk meg leirni azt a Niagarát, azt a virágerdőt, azokat a fehér szobrokat, s azt, a mit általában úgy hívnak hogy „minden!“

Az emberi elme teremtett csodáit a párisi kiállításán két helyütt látjuk csoportosulni, — a Trocadero-ban s a Marspalotában.

A Trocadero a szem, a fül öröme van teremtve; öszpontja a kellemnek, a művészi szépségnek — ez az Ünnepalotája.

A Marspalota számtalan termeivel inkább a lassan működő ész teremtményeit zárja magába.

A Trocadero magasba nyúló tornyaival, az oly sokatmondó szobrokkal, a melyeknek mindegyike egy világrészt képvisel, — kiragadja az értelmet e földi világból, s mennyországba emlékeztet repülő arany angyalaival! A Marspalota 20 colossalis szobrával az észhez szól, s elvezet bennünket az egyes nemzetiségekhez, megmutatni az áldozatot, a mit mindegyik a művészet oltárára összehordani igyekezett! A nagy francia nemzet megmutatta, hogy nagy férfiak hatása halálok után is fenn marad; párosítja az izlést a lángésszel s siet mellé sorakozni a többi nemzeteknek.

Felépíti a Trocaderot florentini stýlban készült két tornyával, elhalmozza az egészet byzántiumi, s mór stýlban teremtett oszloppal: homlokzatáról elővarázsolja a nagyszerű zuhatagot, a vízmedenczét felékesíti a világrészek aranyozott jelképeivel, — s mindezt körülövezi eleven színű virágjaival, márványszobraival!

Hogy a művészet melyik terén csodáljuk a francia nemzetet, nehéz lenne megmondani?! A szépművészetek 3 első terme 1867 óta készült szobrokkal van telve. Mindjárt a bejáratnál Lamartine s Brennus s több mások szobra tűnik szemünkbe. A nagy teremben a bejáratnál szemben Mac-Mahon marchal szobrát pillantjuk meg; — s ezzel a tiszteletnek is elég van téve. — Falguire haldokló kis leánya, Baujault fészülő teremténye elragadnak bennünket, hogy annál inkább sajnálkozzunk Sanson „Mater dolorosáján“, hogy miért nem tudott a nagy tervezhez méltó márványt választani!

Annál szerencsésebb Chatrousse anyaga megválasztásában, a midőn a „H á b o r ú b ű n e i t“ oly nagyszerűen állítja elének! — A megölt gyermek, — fejével egy öreg rabnak lábaira esve — tisztán tükrözi vissza azt a fájdalmat, a mit végső percében érezhetett az aggastyán megkötözött kezeivel, a fiatal nő kitért karjaival élethűen vannak visszaadva. De mit mondjunk „Cambos“ házasságtörő nőjéről, a ki lesulytva a szegénytől könyörületet keres, mit Berteaux „Nyugtalan boldogságáról? Shakespeare Romeo és Juliájáról?“

A francia festészet 8 termet foglal el; a nagy nevek közül sokat hiában keresünk, 1867 óta nagy a veszteség! — A gépészet terén is mindent elkövetett Franciaország hogy mentül nagyobb sikert vivjon ki. A 650 méter hosszú csarnokban nem tudja mit nézzen az ember; látja az óriás gépeket, felfogja a roppant erőt a mivel dolgoznak, észébe jut a régi mult, midőn ostorral kellett ütni a rabszolgákat, hogy azt elvégezzék a mit ész segítségével egy ember maga is teljesíthet!

A számtalan varrógép, szapan, chocolate stb. készítő gépek után „Giffard“ gépjéhez érkezőnk, a mely naponkint minden vegytani szer nélkül 3000 klgramm jeget állít elő levegő segítségével. — Majd a gyapju, czérna királyságba érkezőnk. A számtalan gépek közt egy kis k ö t ő g é p egész szerényen visszavonja

magát, nem is lármázik úgy mint a többi s mégis mind-egyiket felülmulja.

Egy negyed óra alatt egy pár harisnyát bátran elkészít. — Nagyobb családoknak mindenesetre becses találmány! — Könyvet kellene írni a kiállítás tárgyairól. — Édes hazánk tárlatáról akarok még röviden szólni.

Magyarországra vonatkozólag egy francia ezt írja: „Hajrá! Itt van a nagy dohányzók, a kitűnő ivók országa; nézzétek azokat a pipahegyeket, azokat a boros üvegeket!”

Mig a monsieur ilyeket irkál, jobb lenne ha fel venné hazánk történetét, s meggyőződhetnék, hogy a magyar nemcsak inni, s dohányozni tud!

A magyar dalok a kiállításon lehet mondani a legnagyobb hatást idézik elő. „A magyar csárda” Berkes kitűnő hegedűje mellett folytonosan telve van kíváncsi francziákkal; meg akarják tanulni ezek is a magyar nótákat, próbálják dalolni, megveszik a dalos könyvet, magok mellé állítják a cigányt, — s mindent elkövetnek hogy a magyar ezen elsajátíthatlan tulajdonából valamit megszerezzenek. — A Fanta kávéházban Balázs Kálmán a „Rákoczy indulót” a „Piros bort ittam az estve” számtalan éljen s szűnni nem akaró taps kíséretében játszsza el! — De lehetetlen is, hogy ne lelkesüljön a lélek a magyar zene hallattára, ebben van visszaadva a magyar multja, jelene, jövője, ez az, a mit szegény nemzetünk büszkén sajátjának vallhat, ez az, a mi lelkesíteni tanította!

Az egyes nemzetek dalaiból bizton következtethetünk a nemzet benső életére; együtt fejlődik a kettő. Hol vig, hol szomorú, a mint a sors kereke változott! A magyar zene sir; van rá oka, — de hiszen az életnek, a fájdalomnak, a kinnak is meg vannak a maga hősei, nagyobbak olykor mint a dicső viadorok! — A magyar csárda inkább csárda most, mint a bécsi kiállításkor; a gulyásos húst meglehetősen készítik; a kiszolgálat magyar, — ezt meg is vártuk.

— Munkácsy a festészet terén újabb bizonyágát adta kitűnő képességének. Öreg Miltonja, midőn leányainak az „Elveszett paradicsomot” dictálja, egyike a legszebb képeknek. A lányok hárman vannak, egyik írja a költeményt, a másik fon, a harmadik, a legkedvesebb figyelmesen hallgat.

Benzur Gyula szintén szép tehetséget árul el „Sz. István keresztelésével.”

Jól esett látai Polgár Bisotka István volt 48-as honvéd debreczeni lakos által készített gubát; mindenkinek szemébe tűnik a hófehér guba piros bélésével, kék átvetőjével. — István bátyánknak jó izlése van s a színek megválasztásában is igen tapintatosan járt el.

Gróf Zichy Ferencz diószegi bora sok kíváncsít csal maga köré, s a ki ezt a híres magyar bort meglátja, lehetetlen, hogy elne menjen a magyar csárdába, megkóstolni azoknak a kitűnő korhelyeknek a borát.

Debreczen, Pozsony, Sopron, Kolozsvár, Pécs stb. mind siettek résztvenni a kiállításban; a sok butor, a

gyönyörű menték mind csak dicséretet érdemelnek. Kitűnően van képviselve a magyar buza, gabona, dohány, ásványvíz stb.

Guttman 100,000 literes hordója N.-Kanizsáról lehetetlen, hogy magára ne vonja figyelmünket, valamint a gyönyörű fa pavillon, a mely a magyar osztály egyik legkitűnőbb részét képezi.

Lelkes magyar nemzet! tanulj nagy lenni, ezentul is dicsőid képeinél, — s a mint gr. Mikó Imre mondja — ezekből meríts buzgalmat, s lelkesedést!

Megyeri István.

V e g y e s.

— **A mormonok háreme.** Egy irónő, Waithea asszony, a mormonok életét tette tanulmányozása tárgyává, s érdekes adatokat közöl szokásaikról. Szerénte a mormonok soknejűsége ritkán vezet családi boldogságra. A mormon gyakran nem is saját izlése után választja nejeit, s olyat is kell nőül vennie, a kit utál. Akadnak ugyanis szép számmal özvegy mormon nők, kik családjoknak már terhére vannak. Az ilyen számára aztán elindulnak férjet keresni, s ha egy jómódú mormont kiszemeltek, papjuk elmegy hozzá, s elkezd rábeszélni, hogy miután elég vagyonnal bír, nem lesz nehéz egy nővel többet tartania. Az ily rábeszélés parancsnak is beillik, s kevés hívőnek van bátorsága ellenszegülni. Néha azonban egy-egy makacsfejű nem áll rá egykönnyen, hanem az ilyenekkel is hamar elbánnak. A közvetítő 3—4 mormon nővérrel ront rá a vonakodóra. — „Testvér!” — így szólítja meg — úgy látszik jól megy dolgod? — „Valóban nem panaszkodhatom” — „Pompás! Így tehát magadhoz vehetsz még legalább két nővért kiket im a próféta, küld neked.” A jó mormon megijed és szabadkozik. Egyszerre kettőt! Magánkívül van, kér, könyörög rimázkodik, végre elkezd alkudozni, s igéri, hogy egyet elvesz. Csak is ezt akarták elérni, s a mormonnak egygyel már több felesége van.

Hirdetés.

Homeopatha orvos

Dr. KLAR VINCZE

orvos-tudor, szülész-műtő,

rendel naponta: reggel 7—9-ig, délután
3—5 óráig.

Szegényeknek ingyen.

Lakása: Batthyáni-utcza, Czégely-féle házban,
2158. szám alatt.

Laptulajdonosok: Gróf CSÁKY ALFONS és DENGÍ JÁNOS.